

MOI!

Warkplan 2022

INHOLDSOPGAVE

Woord veurof	4
1. Over het Huus van de Taol	6
2. Programma van Eisen	7
3. Organisatie	9
4. Drents as underdiel van Nedersaksisch	10
• Convenant	10
• Samenwarking	11
5. Taolpromotie	12
• Promotiegerichte informatieverstrekking	12
• Informatiedienstverlening	14
6. Organisatie van culturele activiteiten en evenementen	18
• Meertmaond-streektaolmaond	18
• Streektaolevenementen	18
• Quizen	18
• Jongern	19
• Ienakterfestival	20
• Tenielfonds	20
• Koester Drenthe	20
7. Vraaggestuurde ontwikkeling van streektaoeducatieve prejecten	21
• Cursussen veur groten	21
• Veurschoelse educatie	23
• Basisunderwies	23
• Veurtgezet underwies	24
• Middelbaar underwies	25
• Hoger beroepsunderwies	25

8. Verzörging van publicaties in de Drentse taol en over Drenthe	26
• Stimulieren um over en in het Drents te publiceren	26
• Oetbrenge van boeken	26
• Kwaliteitsbevörderung Drentse publicaties	27
• Bereik van neie doelgroepen bevordern	27
• Bieden van leegdrempelig podium	28
• Verlienen van ondersteuning an schrievers	29
• Platform veur schrievers van literatuur	29
• Project Luusterboek.nl	29
9. Meziek	30
• Promotie	30
• Advies	30
• Bibliotheekfunctie	30
• Meziekwarkgroep	31
10. Underzuuk	33
11. Tot slot	33

WOORD VEUROF

As Huus van de Taol wiw de onschatbare weerde van de Drèentse cultuur- en gebruikstaol, as underdiel van het Nedersaksisch, bewaken en anfietern. Aj as organisatie dan een stark vrijwilligersnetwerk staon hebt van umdebij 180 mènsen deur de hiele provinsie, dan is het extra zoer as die vrijwilligers niet meer op pad mugt, kunt of wilt deur alles wat met Corona te maken hef. Gelukkig is der nou weer lucht an het end van de tunnel en kiek wij allemaol uut naor het jaor 2022, waarin we as het goed is allemaol weer volop op pad kunt um het Drèents an de man te brengen.

Het Drèents is ja van en veur elkenien. En veur elkenien hef dat Drèents een aandere weerde. Maor het Drèents zörgt altied veur verbinding. Verbinding met familie, kammeraoden, verbinding met klanten, verbinding met patiënten, verbinding met toeristen, met de neie burenen of verbinding met aandere Nedersaksen.

In 2022 gaow ok weer op zuuk naor die verbinding. Een verbinding waarvan we in de ofgelopen anderhalf jaor markt hebt, dat mènsen hum misschien nog wal weerdevoller vindt. Umdat ze meer tied deurbracht hebt in heur eigen omgeving en der lichtkaans ok meer bij stilstaon hebt wat ze verbindt an heur eigen omgeving. En daor heurt dan vaak ok de Drèentse taol bij.

Ankommend jaor gaow, net as aandere bedrieven en instellingen ok doen zult, kiek naor de miest optimale mix van fysieke en digitale activiteiten, zodaw een zo groot meugelijke groep mènsen met de taol in anraking kommen laot. Ok zuw weer de samenwerking met aandere Drèentse bedrieven en (overheids-) instellingen opzuken, umdaw weet dat het Drèents vaak een goeie verbindende factor weden kan.

Eind 2020 hadden wij oes strategische beleid veur 2021-2024 op de planning staon. Spietig genog hew nog aal gien meugelijkheid zien um met oes 'klankbord van stakeholders' (daorbij kuj denken an mènsen uut bijveurbeeld het bedrievsleven, het underwies en de meziek) bij mekaar te kommen, zodaw een goed beeld kriegen kunt van wat er in de samenleving leeft as het um de Drèentse taol giet. Zo gauw dizze grotere bijienkomsten weer mugt, zuw dit oppakken en zörge veur een goed strategisch plan waormet we nog beter ansluten kunt bij de behoefte die der bestiet, zodat een nóg grotere groep groots wordt en blef op oeze schiere taol.

In dit warkplan laow zien dat het Huus van de Taol zuch onverminderd hard inzet um het gebroek van de Drèentse taol as cultuurtaol en as gebroekerstaol an te fieteren.

Renate Snoeiijing
Directeur

Dit warkplan is opsteld under redactie van Renate Snoeijing. Alle personeelsleden hebt heur inbreng had en die waar meugelk in heur eigen variant van het Drèents opschreven.

MOII!

1. OVER HET HUUS VAN DE TAOL

Huus van de Taol is de streektaolorganisatie die zich inzet om het Drèents te promoten. Ok wiw geern verbinder wezen (én blieven) in samenwerkingen in Drenthe en in het Nedersaksisch taolgebied as het giet um taol en cultuur.

In opdracht van de provincie zet wij oes in om de Drèentse streektaol as toegevoegde waarde, taolschat en cultureel arfgoed een plek in de Drèentse samenleving te geven. Wij wilt geern dat het Drèents in de kommende jaoren een nog belangriekere plek kreg as dat e nou al hef.

Oes beleid en oeze werkzaamheden bint een ofgeleide van het Programma van Eisen dat de Provincie opsteld hef. Dizze eisen bint op het neie provinciale cultuurbeleid baseerd, zoas dat in de cultuurnota *Cultuur om te delen* veur de jaoren 2021-2024 stiet.

In dat cultuurbeleid stiet het volgende: 'Terugkijkend naar de vorige beleidsperiode zijn wij positief over de bereikte resultaten. Daarom zetten wij ons cultuurbeleid in grote lijnen voort, waarbij is ingezet op het omzetten van tijdelijke naar structurele middelen. Daarbij brengen wij wel twee nieuwe accenten aan. Die 'neie accenten' bint *een brede bereikbaarheid*' en *samenwerking*.

As streektaolorganisatie biw hier slim wies met. De twee neie accenten die der legd wordt past goed bij waw veur ogen hebt met het Drèents.

Oeze werkzaamheden bint te verdielen in een vieftal warkvelden:

- Taolpremotie
- Schrieverij
- Meziek
- Underwies
- Wetenschap

Vanzölf ontwikkel wij activiteiten die de Drèentse samenleving in anraking brengt met oes slim weerdevolle cultureel arfgoed: de Drèentse taol. Niet allent passieve beleving van de taol, maor ok actief metandoen heurt daorbij.

Naost de culturele kaant is de taolige kaant slim belangriek. Nou het sentiment veur streektaolen goed is, biw ok drok doende um meertaoligheid in het underwies van de grond te kriegen. Streektaol in het underwies zörgt veur een grote riekdom veur kinder. Meer taolen leren betiekt een groot veurdiel veur het latere leven: makkelijker aandere taolen leren, een groter analytisch denkvermogen, rap kunnen schakeln tussen denkactiviteiten.

Met al oeze activiteiten wiw kinder, jongern, volwassenen en senioren (vanneis) kennismaken laoten met oeze prachtige streektaol.

In 2021 hew oeze missie en visie vanneis bekeken en op papier zet. Hierin stiet dudelk verwoord hoe wij oeze rol ziet:

2. PROGRAMMA VAN EISEN

Het programma van Eisen dat de provincie opsteld hef, is vanzölf het utgangspunt veur het beleid van het Huus van de Taol in 2022. Dizze eisen bint baseerd op het provinciale cultuurbeleid, zoas formuleerd in de Cultuurnota Drenthe veur de periode 2021-2024 met de naam 'Cultuur om te delen'.

Het provinciaal cultuurbeleid 2021-2024 kent twei neie accenten:

- **Briede toegankelijkheid:** de provincie wil een cultuurklimaat ontwikkelen dat veur een bried publiek en veur een briede groep 'makers' interessant is, dat zuch nusselt in de samenleving.
- **Samenwarking:** de provincie wil nog meer samenwarken met gemienten, de noordelijke partners en aandere overheden.

In het provinciale cultuurbeleid 2021-2024 blef de provincie zuch richten op drie invalshoeken:

- 1) **Cultuur en maatschappij:** de provincie wil dat zoveul meugelk mènsen dielen kunt in wat Drenthe an kunst en cultuur te bieden hef. Het möt veur elkenien toegankelijk wezen, genog variatie bieden en veur elkenien een stee bieden.
- 2) **Cultuur en arfgoed:** de provincie wil de verhalen van Drenthe over het leven van gistern, vandaag en mörgen vertellen en zichtbaar maken. Dizze verhalen moet professionals en amateurs oet allerhaande disciplines inspireren um tot boeiende neie verhalen en plannen te kommen.
- 3) **Cultuur, economie en ruimte:** de provincie wil cultuur as gids en inspiratiebron gebroeken um de grote maatschappelijke opgaven met vörm te geven. Zo valt te denken an de energietransitie, klimaatadaptatie en krimp.

Wij bint der wies met dat de Provincie Drenthe in heur cultuurnota het volgende zeg: 'Voor het Huus van de Taol is het van belang te weten dat de provincie de bewustwording van de meerwaarde van de streektaal wil bevorderen. Streektaal verbindt mensen: met elkaar en met de streek waar ze wonen.' Veur oes is dit de basis van het wark daw doet. Wij vindt het mooi en goed dat de Provincie dat ook zo zöt. De oetwarking van de Cultuurnota via het Programma van Eisen naor het warkplan veur 2022 is der dan ok iene waor het Huus van de Taol hielemaol achter stiet.

In het Programma van Eisen hef de Provincie Drenthe de volgende producten en wèensen vermeld:

1. Informatieverstrekking aan culturele organisaties en instellingen, particulieren en overheden;

2. Organisatie van culturele activiteiten en evenementen;
3. Vraaggestuurde ontwikkeling van streektaal educatieve projecten;
4. Verzorging van publicaties over en in de Drentse taal;
5. Streektaalmuziek

Dizze underwarpen bint utwarkt in de hoofdstukken drei tot en met acht van dit warkplan.

Op landelijk en Europees niveau is hoofdstuk II van het Europees Handvest veur regionale taolen en taolen van minderheden leidend. Het belangriekste daoroet:

- *De erkenning dat regionale taolen culturele riekdom zien laot;*
- *De eerbiediging van het geografisch gebied van elke regionale taol of minderheidstaol;*
- *De noodzaak van vastberaoden optreden um regionale taolen te bevördern en te bescharmen;*
- *Het anfietern van het gebruik van regionale taolen (mondeling én schriftelijk, in het openbare en persoonlijk leven);*
- *Het beholden en ontwikkelen van baanden en culturele betrekkingen tussen taolgroepen;*
- *Passende vörm en middeln veur underwies over en bestudering van regionale taolen bint op alle niveaus neudig;*
- *Meugelijkheden bieden de taol te leren;*
- *Bevördern van studie en underzuuk van regionale taolen an universiteiten;*
- *Bevördering van internationale oetwisselingen;*
- *Het vortnimmern van elke vörm van achterstellen van de regionale taolen;*
- *Het kweken van begrip over en weer tussen taolgroepen.*

Op 10 oktober 2018 is het covenant veur meer landelijke erkenning, stimulering en waardering veur het Nedersaksisch in Zwolle undertiekend. Hiermet is de licht hogere vörm van erkenning van het Nedersaksisch- *erkenning 2plus* – der dan eindelijk kommen. Met name *SONT* (= de overkoepelnde organisatie veur het Nedersaksische taolgebied van Nederland: **Streektaal Organisaties Nedersaksisch Taolgebied**) hef daar samen met overheden in Noordoost-Nederland zien best veur daon. Hierbij mag ok de veurtrekkersrol die de Provincie Drenthe jaorenlang speuld hef, niet vergeten worden.

Vanzölf zal het Huus van de Taol metwarken an de uitvoering van het covenant en het meerjaorenprogramma, zoas wij al jaoren een veurtrekkersrol vervult um in de maande met de aandere streektaolinstituten op te trekken. Wij vindt dat der meer uutstraling veur het Nedersaksisch as groter taolgebied kommen möt. Wij bint er dan ok slim wies met dat de Provincie Drenthe in het neie cultuurbeleid aal jaor € 30.000 vrij mak veur mandielige Nedersaksische prejecten.

3. ORGANISATIE

Het Huus van de Taol is een kleine organisatie die in de leste jaoren veul veraanderingen kend hef op het gebied van personeel. Dat brengt ok met zuch met dat het team dat er nou zit, veur een diel nog kennis en ervaring an het opbouwen is. Aj daarbij optelt daw een grotere toename van het wark ervaart as gevolg van oes neie beleid, waarin we meer zichtbaarheid in de butenwereld creëert, dan is het niet verwonderlijk daw as organisatie een grotere warkdruk ervaart. Umdaw het belangriek vindt um oeze opdracht goed uut te voeren, hef het bestuur daarom besleuten daw in 2022 en 2023 tiedelijk uitbreiden gaot op het gebied van streeктаolverdieping. Zo kriegt de metwarkers meer lucht um te doen waar ze veur annummen bint, kriegt vraogers rapper antwoord en kuw ok meer underzuuk naor het Drèents doen. Hierveur hef het bestuur vanuut de bestemmingsreserves geld vrijmaakt.

Naost de beroepskrachten hew gelukkig de beschikking over een groot vrijwilligersnetwerk die veur oes een bult wark verzet.

As kleine organisatie is het veur het Huus van de Taol slim belangriek um veul samen te warken met aandern. Dat was altied al zo en dat veraandert niet.

1.1 Algemien

Het Huus van de Taol hef een prima stee in het gemientehoes van Midden-Drenthe. Wij zit centraal in Drenthe, waardeur we veur elkenien in de previncie goed bereikbaar bint. De gemiente Midden-Drenthe is een goeie hoesbaos die veul faciliteiten böd en alle wenselijke rumtes hef.

De centrale stee in het dörp Beilen gef oes goeie meugelijkheden wat anloop angiet en deurdats de deuren van het gemientehoes nou weer lös bint, verwacht we in 2022 ok weer meer anloop en verkoop in de winkel.

1.2 Personele ontwikkelingen

Op 1 november 2021 zöt het personeelsbestand van het Huus van de Taol der zo oet:

1. Renate Snoeiijing (45 jaor)	directeur	32 uur p.w.
2. Arja Olthof (39 jaor)	streeктаolfunctionaris	32 uur p.w.
3. Roelie Koobs (52 jaor)	eindredacteur	24 uur p.w.
4. Bert Rossing (56 jaor)	oetgever	36 uur p.w.
5. Rosalien Sattler (42 jaor)	metwarker receptie/administratie	22,5 uur p.w.
6. Jan Regtop (55 jaor)	hoofd administratie	28 uur p.w.

Arja Olthof is op 18 oktober 2021 met zwangerschapsverlof gaon. Zie wordt tiedens heur ofwezigheid vervangen deur olde bekende Jan Germs (16 uur) en veurmaolig stageloper /onderzeker Amber Tieck (16 uur).

4. DRENTS AS UNDERDIEL VAN HET NEDERSAKSISCH

As taol stiet het Drents niet op zuchzölf, maor is het een underdiel van het Nedersaksisch, dat in Nederland en Duutslan praot wordt. In een koppel Duutse ‘Bundesländer’ is het Nedersaksisch zölf under diel drei van het Europees Handvest veur minderheidstaolen erkend. Dat is niet in alle dielstaten van oeze oosterburen gebeur. Ok in Nederland is de erkenning van het Nedersaksisch under diel drei der niet kommen, ondanks meer as twintig jaor lobbywark. Het is bleven bij erkenning under diel twee. Gelukkig is der in 2018 het convenant bijkommen (zie ok bladziede 6 en hierunder). Daormet wordt nog een keer veur het voetlicht bracht dat het Nedersaksisch – en daormet dus ok het Drents – slim weerdevol is.

Het *Huus van de Taol* vindt al jaoren dat de oorspronkelijke taol van Grunning, Drenthe, Overiessel, Veluwe, Achterhoek, de Stellingwarven en Urk meer mandielig oetdragen worden möt. Op veurspraak van het *Huus van de Taol* bint op dit gebied initiatieven ontplood.

4.1 Convenant Nedersaksisch veur meer landelijke erkenning

In 2015 is dudelk worden dat de Nederlandse regering en het parlement niet metwarken zult an de erkenning van het Nedersaksisch in Nederland under diel drei van het Europees Handvest veur minderheidstaolen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wol wal tot een positief risseltaot kommen, umdat ze de weerde en de positie van het Nedersaksisch inzöt. Der mus naor een volweerdig functioneren van het Nedersaksisch in de regio’s streefd worden. De minister vun ok dat landelijke stimulering van het Nedersaksisch van weerde weden kan veur het functioneren van de gewestelijke en locale democratie.

SONT en de Provincie Drenthe – as vertegenwoordiger van de Nedersaksische overheden – bint in gesprek bleven met het Ministerie van BZK met as risseltaot dat er een convenant opsteld weur, waormet het Nedersaksisch meer landelijke erkenning, stimulering en waardering kregen hef. Op 10 oktober 2018 is het convenant undertiekend. An de oetvoering en het daarbij heurende meerjaorenprogramma warkt het *Huus van de Taol* vanzölf geern met.

4.2 Samenwarking in Nedersaksisch verband

Het *Huus van de Taol* vindt het gloepends belangriek, dat het Nedersaksisch as compleet taolgebied ok veur het voetlicht komp. Alle varianten bint underdiel van die overkoepelnde taol en wij bereikt te weinig as alle previncies op heur eigen eilandtie zitten blieft. Wij moet met mekaar ok zien laoten daw underdiel van het Nedersaksisch bint en dat de erkenning van die taol – of het nou diel twee of drie of twee met covenant is – ok écht wat veurstelt.

Daorum biw bij het *Huus van de Taol* ok wies met de veurtrekkersrol die Overiessel in 2020 nummen hef deur geld vrij te maken veur Nedersaksische samenwarking. Dit hef leid tot een anzet veur een mandielige Nedersaksische leerlijn en een mandielige markstrategie en website, die dit jaor deur de collega's oet Gelderland betaald en underhouden wordt.

Der is eind 2019 een *Stuurgroep Nedersaksisch* opricht, waarin alle directeuren en cöördinatoren van Grunning, Drenthe, de Stellingwarven, Overiessel en de Achterhoek plaots hebt. Het doel is meer mandielige prejecten ontwikkelen en samen met *SONT* zörge veur een heldere lobby-agenda.

In 2022 gaow in elk geval:

- In een zo groot meugelk diel van het Nedersaksische taolgebied de *Wiesneus* verspreiden. Veurlopig koers we op:
 - Drenthe: 27.500 exemplaren
 - Overiessel: 50.000 exemplaren
 - Grunning: 5.000 exemplaren
 - Achterhoek: 5.000 exemplaren
 - Stellingwarven: allewal der wal interesse is vanoet de Stellingwarven um metan te doen, is der an die kaant bestuurlijk nog aal gien grun locht om het ok meugelk te maken
- De Meertmaond – Streektalmaond gezamenlijk nog beter op de kaart zetten.
- Een vervolg geven an *de Week van de Nedersaksische schrieverij* (in november) en veur het eerst de bijbeurende *Nacht van het Nedersaksisch* te organiseren.

5. INFORMATIEVERSTREKKING AN CULTURELE ORGANISATIES EN INSTELLINGEN, MEDIA, PARTICULTIEREN EN OVERHEDEN

5.1 Promotiegerichte informatieverstrekking

De onschatbare weerde van de Drèentse cultuur- en gebruikstaol, as underdiel van het Nedersaksisch, bewaken en anfietern is de hoofddoelstelling van het *Huus van de Taol*. As streektaolinstituut biw der slim wies met dat lu aal positiever over het Drèents bint, zoas de leste jaoren te zien is en zoas ok blek oet het onderzoek van het Drents Panel van febrewari 2018. An de aandere kaant maak wij oes zörge over de actieve beheersing van de streektaol under jongern. Hopelijk leidt de positieve grondholding samen met oeze inspanningen tot meer actief gebroek van de streektaol, ok deur jong volk.

Het *Huus van de Taol* döt er alles an um de successen die we al boekt hebt wieder oet te bouwen. Daornaost prebeer we um het Drèents op neie manieren in de markt te zetten, met neie producten en een aandere communicatiemiddeln.

Streektaol is volgens oes echt van dizze tied, Drèents is van elkenien, je kunt daor alles in en met zeggen. Meziek, teniel en schrieverij in de streektaol geeft een eigenheid die praktisch niet aans te bereiken is.

5.1.1 Distributie van een actuele agenda van streektaolactiviteiten; veurtzetten van taolgerelateerde programma's/items op RTV Drenthe en in het Dagblad van het Noorden

Ok in 2022 zal op oeze website altied goed zichtbaar een agenda met streektaolactiviteiten te zien weden op het thoesblad. Die agenda is nou zo inricht, daj in ien oogopslag zien kunt waor de activiteit is en in wat veur categorie de activiteit valt. Hier plaots wij al het neis dat met het Drèents van doen hef.

De nauwe samenwerkingen die der bint met *RTV Drenthe*, *ZO!34* en het *Dagblad van het Noorden* koester wij en zuw ok in 2022 behouden.

Met *RTV Drenthe* maak we in de Meertmaond-Streektaolmaond weer het programma LOOS!, is der op zaoterdagmörge *Dwars deur 't Drents* in het radioprogramma Hemmeltied en zuw in december weer de verkiezing van het mooiste Drentse Woord doen. Ok gaow veur de Meertmaond weer een serie podcasts opnimmen veur de serie *Praot Drents met mij*.

Met het *Dagblad van het Noorden* hew een samenwerking op het gebied van de neie streektaolrubriek *Hier kom ik weg*. Wij ervaart dit as een plezierige samenwerking die het meugelk mak um in de kraant Drenten van verschillende pluimage an het woord

te laoten over heur driefveren en wat ze precies doet in Drenthe. Wal is het in 2021 bleken dat de contacten met het *Dagblad van het Noorden* wat stoerder gungen as veurhen. Wij hoopt dat dit verbetert in 2022.

Renate zal ok in 2022 een tweewekelijks item bij ZO!34 op de radio doen blieven. Dat is nou een meziekitem worden.

Ok biw aal maond bij Omroep Assen te heuren met het lèeste neis over het Drèents. Dit wordt deur Bert Rossing of Streeктаolambassadeur Hennie Enting daon.

5.1.2 Het Drèents op verneiene wieze, via moderne communicatiemiddeln en deur verneiene producten in de markt zetten.

Wij doet aal meer met social media en zörgt erveur daw aal beter zichtbaar bint. Ok de herkenbaarheid hew in 't oflopen jaor al vergroot.

Ok in 2021 hew meer filmpies op Facebook & YouTube zet. Hier gaow met deur in 2022, want het Drèents moej benaom heuren.

Ok gaow deur met de Drèentstalige podcast *Praot Drents met mij*, die aw samen met RTV Drenthe maakt. Hier kuw op een leegdrempelige manier een grote groep in anraking brengen met het Drèents. Ok is een diel van die groep veul jonger, as daw met aandere activiteiten bereikt.

5.1.3 Toename van inkomsten oet de (web-)winkel ten opzichte van 2019 veur Drenthe-gerelateerde producten die bijdraagt an de versterking en het bereik van de Drèentse taal en cultuur

Naost de webshop hew ok oeze spullegies in oes eigen winkeltie in Beilen in de verkoop. In 2021 hew niet veul 'binnenlopers' had, want deur de Corona-oetbraak gung de deur van het gemientehoes het eerste half jaor allén op afspraak lös. Ok zölf warkten wij allemaol vanoet hoes. Wij gaot er vanoet daw in 2022 weer volledig lös bint en daordeur ok meer inkomsten genereren kunt.

Wieder bint er nog Drentse ondernimmers die een koppel van oeze producten verkoopt: het *Huus met de Belle* in Echten, Boekhandel *Riemer Barth* in Möppelt, *Museum Collectie Brands* op Nei-Dordt, *'t Aol Volk/Volk van Grada* in Emmen, *Stichting ToReCo* in Coevern, het *Drents Museum* in Assen, het *Hunebedcentrum* in Börger en het *Gevangenismuseum* in Veenhoezen. Ok hier gaow der vanoet dat ze meer verkopen gaot in 2022.

5.2 Informatiedienstverlening & loketfunctie

Elkenien kan een beroep doen op de deskundigheid van de metwarkers van het Huus van de Taol. Met raad en daod staow overheden, burgers, instellingen en bedrieven bij. Met de aandere streektaolinstututen in het Nedersaksisch taolgebiet en Friesland underhol wij goeie contacten en over en weer staow mekaar half waar dat meugelk is.

5.2.1 Goeie veurlichting over en ontsluting van de Drentse taal en cultuur in Drenthe

Oeze website www.huusvandetaol.nl gef op een overzichtelijke menier hiel veul informatie over de Drèentse taol as underdiel van de Drentse cultuur. Dizze website is nooit hielemaol klaor, want der wordt constant an oetbreiding van de inhold warkt, zodaw de bezukers zo volledig en zo actueel meugelk vertellen kunt over oeze prachtige taol. Niet allén is er een bult te lezen over de Drentse taol, wij zet der ok aal meer audio- en videomateriaal op, zodat het Drents ok te heuren is. Dat is vanzölf het allerbelangriekste veur een taol, daj heurt hoe e klinkt en daj daar gevuul bij kriegt.

Ok de website www.wiesneus.nl (die we binnen het project *Drents en Duuts in het onderwijs* met de pabo van *NHL/Stenden Hogeschool* in Emmen maakt hebt) reikt kinder, olders én leerkrachten speulenderwies het Drents an. Deur het lesmateriaal in thema's an te bieden wordt dizze aal gebroeksvriendelijker veur leerkrachten.

Niet allén het antal bezukers op een website is hierbij een goeie indicatie, het giet veural ok um de tied die ze op de website blijft, want die gef an oj interessante inhold maakt hebt veur je doelgroep en in oes geval dus over het Drèents.

5.2.2 Bevörderung van deskundige ondersteuning en begeleiden van doelgroep(en) deur advisering en informeren van overheden, burgers, (provinciale) instellingen op het gebied van cultureel arfgoed en educatie in Drenthe op het gebied van het Drèents.

De metwarkers van het Huus van de Taol wordt vaak um hulp vraogd. De vraogen bint hiel verschillend. Het kan gaon um vraogen over het Drents, vertaolingen, vraogen van scholieren of studenten veur hulp bij een underzuuk of spreekbeurt, nuum maor op. Lu die een streektaolige invulling an een evenement geven wilt, weet oes goed te vinden met heur vraogen. Wij kriegt vraogen over woordbetiekenissen of over de taol zölf, der wordt vraogd naor gegevens van schrievers en zangers. Het giet vaak ok um vertaolings van kôrte stukkes tekst zoas teksten van geboortekaorties, oetneudigingen, condoleancekaorten of kinderverhalen veur de schoelkraant. Veul vraogen komt binnen via e-mail of social media.

Wij vindt het belangriek dat der vlot en adequaat reageerd wordt. Mensen huuft nooit lang te wachten op een reactie van oeze kaant: binnen 48 uur kunt ze reken op antwoord of een aandere vörm van reactie, bijveurbeeld aw meer tied neudig bint um tot een bevredigende ofwikkeling van de vraog te kommen.

len gek kan meer vraogen as dat zes wieze taolmèensen beantwoorden kunt. Aw der even niet oet komt, prebeer we via oes netwerk tot een goeie beantwoording te kommen. Ok doew wal ies een oproep in de media.

5.2.3 Digitaliseren en digitaal beschikbaar stellen van Drentse tidschriften en boeken.

De wereld wordt aal digitaler, ok de Drentse wereld. Het Huus van de Taol giet daarin met en dat doew geern, want wij verneemt de veurdielen van digitalisering dagelijks in oes wark.

Op het moment van schrijven van dit plan biw met Biblionet Drenthe gangs met het opzetten van het project *Luusterboek*. Waorbij het de bedoeling is um schrieverij op een leegdrempelige manier bij de mèensen in huus te kriegen. Deur kôrte verhalen, verhalen en gedichten inspreken te laoten, wordt de doelgroep veur de Drèentse schrieverij daormet ok helderop groter.

Wieder zuw in 2022 ok weer een koppel boeken umzetten naor e-books, al hew ondanks de Coronacrisis gien grote verschoevingen zien in de ankopen van e-books.

Het publiceren van Zinnig-artikeln op Facebook hef oes niet bracht waw hoopt hadden; der was nauwelijks interesse veur, dus hier gaow in 2022 niet met deur. Wal zuw Drèentstaolige columns die deur oeze Streektaolambassadeurs en -vrijwilligers schreven wordt digitaal beschikbaar stellen via website of social media.

5.2.4 Doen/begeleiden van taolwetenschappelijk onderzoek en de risseltaoten hiervan bried oetdragen en promoten.

Het document van de warkwoordvervoegingen in zeuven varianten Drents is in november 2020 op de website plaotst en hef intussen aordig wat positieve geluden opleverd. Daornaost is het een levendig document, waor ok wel reacties op ekomen bint van zaken die meinsen mist. Ok de deurzuikbaarheid van het document bleek niet optimaal, waardeur dizze nao wat kleine anpassingen ok veur 2022 weer bij de tied is.

In de loop van 2021 hef de streektaolfunctionaris een paar keer ondersteuning kunnen geven an onderzoek van studenten die het Nedersaksisch of het Drents onderzöchten. Ok in 2022 zal zij daar actief met deurgaon.

De digitaolkaarten (<https://www.huusvandetaol.nl/waw-doet/taol/digitaalkaort/>) blijft gruien. Der staot nou 340 woorden in al heur variaties op, in 2022 zuw daar weer twintig neie woorden an toevoegen.

5.2.5 Vertaolwark

Het is belangriek dat de Drèentse taol zichtbaar en heurbaar is. Veur veul mensen is het Drèents veural een taol veur informeel, mondeling gebruik. Het lezen en het schrieven van de streektaol is evenwal niet zo stoer, maor dan möt het wal vaak en veul zichtbaar weden. Wij juicht het dan ok toe as instellingen, bedrieven, overheden, organisaties heur publicaties ok veur een diel in de streektaol publiceert. Wij zegt dudelk *veur een diel*, want Drèents en Nederlands staot naost mekaar. Het kan niet zo weden dat het ien het aander oetslöt.

Umdaw zo eigenwies bint, daw denkt daw aordig nuver vertaolen kunt, kan veur vertaolwark een beroep op oes daon worden. Veur non-profitorganisaties doew dat gratis. Commerciële instellingen betaalt veur het overzetten naor het Drents € 0,15 per woord.

Behalve dat mensen via het veulvuldig zien van het geschreven Drents het woordbeeld opbouwt, is dit vertaolwark belangriek umdat organisaties, overheden, enz. zo zien laot dat ze de streektaol hoog hebt.

5.2.6 Verzörge van lezingen ten behoeve van veurlighting over en ontsluting van de Drentse taol en cultuur.

Metwarkers van het *Huus van de Taol* geeft lezingen, gastlessen en warkwinkels. De vraag is meesttieds redelijk stabiel; umdebij de twintig maol in 't jaor wordt metwarkers van het *Huus van de Taol* vraagd. Wij gaot er vanuut daw dit in 2022 ok weer doen kunt.

5.2.7 Bijhouden en vergroten van het bereik en gebroek van het *Drents Letterkundig Documentatiecentrum (DLD)*

In het *DLD* is het Drèents letterkundig arfgoed underbracht. Umdebij 350 schrievers en meziekmakers hebt der een plekkie in kregen. Aal week wordt neie artikeln toevoegd. In 2022 gaow staodigiesan deur met het inventariseren en catalogiseren van het anwezige materiaal. Met al dat wark bint aal week een paar vrijwilligers een dagdiel in de week gangs.

Wij blijft het *DLD* under de aandacht van het pebliek brengen. Dat pebliek bestiet oet onderzokers, studenten, scholieren, leden van historische verieningen, gemienten en wie der wieder ok maor belangstelling hef.

Met bronnen oet het *DLD* verzörge het *Huus van de Taol* publicaties, u.a. veur de eigen website.

In 2018-2019 is warkt an het digitaliseren van het *DLD*. Daorbij is prettig samenwarkt met *Alescon* en het *Drents Archief*. Van dik honderd schrievers bint papieren documenten digitaliseerd, waornao alle bestanden oertypt bint. Aans was de

deurzuikbaarheid niet optimaal. In de naozummer van 2019 is dit belangrieke diel van het *DLD* veur het grote publiek beschikbaar kommen. Met de overgang naor de neie website in mei 2020, is keuzen veur het nóg beter inzichtelijk én zichtbaar kriegen van het digitale *DLD*. Die is nou prominent anwezig in de website. Hiermet hew een veul groter bereik. In 2022 gaow in kaort brengen wat de meugelkheden bint um het *DLD* an te vullen met de documenten van de leste drei jaor.

5.2.8 **Bibliotheek van het *Huus van de Taol***

Het boekenbezit van het Huus van de Taol is opneumen in een digitale catalogus. Neie ankopen en oetgaven van Het Drentse Boek kunt daorin gemakkelijk een plek kriegen. Mensen kunt bij het Huus van de Taol de catalogus deurzuken en boeken inzien. Zo ondersteunt de bibliotheek de informatiedienstverlening in het algemien en van het *Drents Letterkundig Documentatiecentrum* van het Huus van de Taol in 't biezonder.

De bibliotheek wordt deur een vrijwilliger bijhouden. Ze is der um de twee week een dagdiel um neie oetgaves in te voeren en um de bibliotheek op örder te holden.

5.2.9 **Kerkdiensten in het Drèents**

De *Warkgroep Drèentstaolige Kerkdiensten* wil in 2022 wieder gaon op de weg die vanof 2007 bij het Huus van de Taol volgd is (en daorveur al hiel lang bestun). De elf leden van de warkgroep komt elf maal in het jaor ien dag bij mekaar in het *Huus van de Taol* um de ontwikkelingen en evt. neie ideeën te beproten en um wieder te gaon met vertalen. In twee groepen wordt an het umzetten van biebelteksten in het Drèents warkt. Oetgangspunt is de taol van Börk en Beilen. In 2020 en 2021 bint ze deur Corona vanzölf niet vaak bij mekaar west.

De liedgroep vertaalt liedern op een zodaonige manier naor het Drèents, dat ze in de eredienst gebruikt worden kunt. In 2022 wordt meer liedteksten naor het Drèents overzet, die dan op termijn weer toevoegd wordt an de grote hoeveulheid Drèentstaolige kerkliedern die al via internet beschikbaar bint. De biebelgroep warkt an het boek Exodus.

De warkgroep blef bekendheid geven an kerkdiensten in de streektaol, waarin ok leden van de warkgroep veurgaot. Der wordt oetgaon van umdebij vieftien tot twintig diensten in 't jaor, waarvan vier deur Radio Drenthe oetzunden wordt. Publicaties hierover verschient regelmaotig in de kerkbladen en de regionale kranten.

6 ORGANISATIE VAN CULTURELE ACTIVITEITEN EN EVENEMENTEN

Ien van de mooiste dingen die aw doen kunt um het Drèents an te fietern, is het organiseren van culturele activiteiten en evenementen. We kunt er dan op oet um het Drèents te laoten zien en heuren.

Net as aandere culturele instellingen biw in 2020 en 2021 op dit vlak flink raakt deur het Corona-virus en hew spietig genog het grootste diel van oeze activiteiten en evenementen ofblaozen moeten.

Veur 2022 gaow der vanuut daw oeze activiteiten weer gewoon organiseren kunt.

6.1 Meertmaond-Streektaolmaond

Meertmaond-Streektaolmaond is de themamaond veur de promotie van de streektaol. Met de geweldige hulp van streektaolambassadeurs, streektaolvrijwilligers en aandern kan het Huus van de Taol geweldig veul doen. En gelukkig bint er ok aandere organisaties die van alles veur en over het Drèents organiseert, zeker in de meertmaond.

Gemienten doet vaak wat met het Drèents, dat kan op eigen initiatief of deurdat ien van oeze streektaolambassadeurs ze anfiert. Gemienten kunt altied een beroep doen op de beroepskrachten of streektaolambassadeurs um tot een schiere invulling te kommen.

Vanzölf prebeer we in de media aandacht te kriegen veur de streektaolmaond. Der komp een grote streektaolpuzzel in het *Dagblad van het Noorden* en samen met RTV Drenthe zal LOOS!, de streektaolquiz organiseerd worden. As het kan zuw ok de *Streektaolstrieden* in meert 2022 weer organiseren.

6.2 Streektaolevenementen

Het *Huus van de Taol* prebeert organisaties, overheden, enz. an te fietern um streektaol een stee te geven op culturele evenementen en festivals. As ze dat doet, doe wij oes best zo goed meugelk van dienst te weden um tot een nuver programma te kommen.

6.3 Drentse quizen

In 2021 hef der weer een slim succesvolle Drentse taolquiz in het *Dagblad van het Noorden* staon. Veul mensen hebt metandaon en der kwamen veul positieve reacties. Het *Dagblad van het Noorden* wil dizze succesvolle taolquiz ok in 2022 geern weer in de kraant hebben.

RTV Drenthe hef in 2020 de TV-quiz LOOS! op alle warkdagen van de meertmaond oetzunden. In 2021 kun het spietig genog niet deurgaon, maor veur 2022 gaow der vanuut dat het weer in de studio plaotsvinden kan. Het Huus van de Taol mak veur LOOS! umdebij vierhonderd vraogen.

Ok in verscheiden gemientes prebeer wij een zogenuumde *Streektaolstried* te organiseren.

6.4 Activiteiten veur jongern

Praoten over taol kan niet mgelik reken op veul interesse bij jongern, hoewel ze hiel drok bint met taol. Taol wordt aal meer iets dat heurt bij identiteit. Wij markt dat er nog altied een bult jongern slim groots bint op Drenthe, de Drèentse taol en cultuur. Maor deurdat ze 't gemiddeld zo drok hebt met heur eigen leven, hebt ze gien structurele aandacht veur het Drèents .

In 2019 is het *Jonge Honden Network*, teminnen online, weer actief worden. In 2019 en 2020 kwamen der op Instagram maor liefst 24 jonge Drenten letterlijk in beeld, waarbij ze heur verhaal vertelden over de rol van het Drents in heur leven. Naost Instagram hef het *Jonge Honden Network* ok op Facebook een pagina, waar ze tot nou toe wat meer vunden wordt as op Instagram. Uut de groep *Jonge Honden* komp genog activiteit veur het *Huus*: der stiet er ien op oeze website bij *Wies met Drents*, ze doet en geeft interviews en in 2020 is der een *Jonge Hond* zuch as streektaolambassadeur in gaon zetten. In 2022 zuw nóg meer jongern vraogen zuch uut te spreken over het Drèents en an te sluten bij het *Jonge Honden Network*, zodaw in elk geval zichtbaar maken kunt hoe belangriek het Drèents is veur jongere mensen. Lichtkaans daw met dizze groep ok nog wat doen kunt op *TikTok*. Ankommen jaor gaow dat verkennen.

Vanzölf hebt jongern de toekomst en moew zörgen daw ze op die ien of aandere manier wal het Drèents metgeeft. De kaans daw ze bereikt in de uren dat ze niet op schoel zit of an 't wark bint, is niet zo groot. Dan hebt ze 't veural drok met heur eigen leven. De grootste kaansen hew, wat oes angiet, in de categorie 12 tot 18 jaor. Die gaot nog hen schoel en daor aandacht veur het Drèents zien te kriegen. Niet veur niks röp de Raad van Europa Nederland op um meer te doen veur regionale taolen; het Nedersaksisch möt meer aandacht kriegen in lesprogramma's. Het Nedersaksisch möt, net as het Limburgs, een studievak worden an de universiteit en in alle laogen van het onderwijs meer aandacht kriegen (bron: *Dagblad van het Noorden* 24/09/2020). Op schoelen komp binnen Burgerschap en talentontwikkeling aal meer stee veur eigen invulling deur leerkrachten. En dat Drents daor ok bij heurt, dat is veur oes helder. In 2022 begun wij met een pilot in het programma van talentontwikkeling op het *Roelof van Echten College* in Hoogeveen. Daor wordt dan acht weken lang Drèents geven. Nao de evaluatie van de lessen en het materiaal (dat op Nedersaksisch niveau ontwikkeld is) mut dat leiden tot een koppel modules veur Drèents in het veurtgezet onderwijs. Deur dáor het contact te leggen met jongern kan de verkenning naor taol in de leefwereld boeten het onderwijs een stappie wieder kommen.

Streektaol in de openbare ruimte hef onze aandacht en daor moew in 2022 de vertaolslag zien te maken veur het bereiken en samenwarken met een jongere doelgroep. Wij hoopt daor binnen het project Heksen en Blauwvarven een plek veur te vienden.

6.5 Ienakterfestival *Kört & Goed* 2022

In meert 2021 kun het ienakterfestival *Kört & Goed* niet deurgaon. Ok het alternatief in de zummer in de boetenlucht kun der niet kommen. Maor daor hew wel neie ideeën deur opdaon.

Het ienakterfestival *Kört & Goed* zal in 2022 veur de veerde maol plaatsvinden. Met drei veurrondes in Zeijen, Noord-Slien en Dwingel en een finale in schouwburg Ogterop in Möppelt. De 12 dielnimmende tenielgroepen wordt anfieterd um neie Dreentse tenielstukken te gaon speulen. Daorveur hew in 2020 de meerdaagse cursus ienacterschrieven organiseerd. In de zummer van 2022 hoop we een tournee met de beste ienacters langs de openluchttheaters te regeln.

6.6 Tenielfonds

Veur het anfietern van het Drèents in tenielstukken is der het tenielfonds. Het *Huus van de Taol* hef een groot aantal Drèentstaolige tenielstukken. Het giet um kwalitatief goeie stukken, die um wat veur reden dan ok niet bij de reguliere uitgevers te laande kommen bint. Dat is jammer. Drèentstaolig teniel is een belangrieke drager van de taolcultuur. Ienmaol in 't jaor vertel wij alle Drèentse toneelverienings welke stukken wij hebt. Wij gebroekt marktconforme priesen, wij wilt bestaonde oetgeverijen niet in de wielen rieden. Het geld daw vraagt veur de opvoeringsrechten, giet volledig naor de schriever.

In oes tenielfonds heb wij u.a.: blijspellen, ienacters, kluchten, klassieke stukken, damesteniel, kienderteniël, kerststukken. In alle genres bint stukken beschikbaar. Schrievers kunt neie stukken bij oes anbieten.

Een kleine redactie, bestaonde uut twee prominenten van de Drèentse tenielwereld, beoordeelt de stukken. In 2020 hef de ienacterschriefcursus tien neie tenielstukken opleverd. De tenielverienigings van Drenthe hebt hierover bericht had. Ok in 2022 zet we het fonds open veur neie Drèentse tenielstukken.

6.7 Koester Drenthe

In 2020 hew samen met *Drents Landschap*, *K&C*, *Drentse Historische Vereniging* en Jan van Ginkel een mandielige vrijwilligersdag opzet, die in oktober 2020 plaatsvinden zul. Spietig genog kun dit niet deurgaon deur alle Corona-maotregelen, maor de dag hef nou plaatsvunden in oktober 2021. Op het moment van schrieven van dit plan hef der nog gien evaluatie west, maor wij gaot der vanuut daw ok een volgende, grotere editie van *Koester Drenthe* organiseren gaot in 2022 of 2023.

Doel van dizze dag is um vrijwilligers oet verschillende disciplines met mekaar in contact te brengen, van mekaar leren te laoten en lichtkaans neie samenwerkingen te initiëren.

7 Vraaggestuurde ontwikkeling van streektaoeducatieve projecten

Het Huus van de Taol hef een roem aanbod op het gebied van educatieprojecten en onderwijsmaterialen, dat ok in 2021 weer uitgebreid is met prachtige dingen. Denk an hettiedschrift *Wiesneus*, dat deur schoelen positief onthaald is in coronatied. Naost een digitaal thema bint er ok vertalingen emaaft van liedties uut de bundel Het Jaor Deur in de streektalen van Grunning, Overiessel en de Achterhoek. Een mandielige neie anwinst is ook een digitale lesbrieff en Dreintse veurleesfilmpies as alternatief veur het fysiek veurlezen. In 2022 komp de *Wiesneus* vanneis uut, veurzien van een digitale lesbrieff, daarnaost bint er ok weer verkenningen um de liedties in zoveul meugelk Nedersaksische varianten op wiesneus.nl te kriegen.

Op dit moment hew weinig digitale meugelijkheden um het Drents in les- of cursusvorm an de man te brengen. Op de pabo van NHL/Stenden hef Drents een vaste plek in het curriculum, binnen de module Taal en Identiteit. As gevolg daarvan warkt pabostudenten an nei (digitaal) lesmateriaal dat ze in een dagdeel Drents op een schoel gebruikt.

In 2022 gaow oeze wensen, de meugelijkheden, de kosten én de subsidiemeugelijkheden veur meer digitaal les- en cursuswark op de riegoe zetten en der zo rap as kan met gangs, want het is zunde daw in 2020 en 2021 zoveul thuiszitters hadden kunnen bereiken met een online cursus Drents (over taal en cultuur).

In 2021 is het niet lukt um een neie docentencursus te organiseren. Daarnaost hebt een koppeltie docenten anegeven te willen stoppen. Der is verlet an neie docenten en um oes docentenbestand oet te breiden (of in elk geval op peil te holden), gaow in 2022 een neie docentencursus geven.

7.1 Cursussen veur groten

Oj nou in Drenthe geboren bint of der pas twei dagen woont: Drenten met verschillende achtergronden hebt belangstelling veur de Drentse taal en cultuur. Aal meer Nei-Drenten wilt geern meer weten over heur neie leefumgeving. Zij vormt een belangriek diel van de groep cursisten. In 2021 is de neie Dieper deur Drenthecursus veur het eerst geven, we gaot in 2022 verkennen hoe aw de Drenthecursus aans vormgeven kunt.

7.1.1 Broescursus

Der is veul belangstelling veur lezingen en broescursussen, waarin cursisten ien aovend op een schiere en underholdende wieze les kriegt. Veur elkenien die daor belangstelling veur hef is dizze beschikbaar. Ok wordt dizze cursus mangs geven as opmaat naor een *Moi-* of *Drenthecursus*.

7.1.2 Moi-cursus

De *Moi*-cursus is veur het eerst in 2019 egeven en in september 2021 was het de eerste cursus die weer egeven worden kun, een uitgestelde cursus in Ien. Doel is um (nei)Drenten een eerste kennismaking mit Drenthe, het Drents en het Huus van de Taol te bieden. Het böd een mooie opstap naor een Drenthe- of Dieper deur Drenthecursus. Nao wat respons over de eerste versie van de cursus giet dizze nao 2022 in lichtangepaste versie weer deur.

7.1.3 Drenthecursus

Een cursus van acht aovenden van umdebij twee uur, dizze wordt het miest geven. Cursisten leert hier over taol en cultuur, toespitst op de variant Drents oet de eigen omgeving. De cursus is beschikbaar in alle varianten van het Drents, veur alle varianten is der ok een docent beschikbaar die daorbij passende lessen geven kan. Veur dizze cursus wordt al meer duidelijk dat meinsen minder tied besteden wilt of kunt an een cursus. In 2022 gaow kieken of wij ok dizze cursus (naost *Moi* en *Dieper deur Drenthe*) een opfrisbeurt geven kunt en der vijf tot zes lessen van maken kunt.

7.1.4 Dieper deur Drenthe

In 2021 hef *Dieper deur Drenthe* een herziening had. Het aantal lessen is van negen naor zes terugbracht, umdat zo'n lange cursus aal minder cursisten trök. In dizze cursus gaot cursisten dieper in op de taol en cultuur. Ok dizze cursus wordt beschikbaar maakt in alle zeven varianten van het Drents. In oktober 2021 is der een pilotcursus in Hollandscheveld begund, zodaw in de loop van 2022 dizze cursus weer in alle varianten geven kunt.

7.1.5 Spellingcursus

In vijf lessen van twee uur kuj leren hoe de Drentse spelling in mekaar zit. Op de verneide website stiet naost *Drentse spelling in vogelvlucht* ok het warkboek van *Speulen met Spellen*. Geïnteresseerden kunt dit boekwark op eigen gelegenheid deur um kennis te nemen van de Drentse spelling. Daornaost probeer wij dizze cursus ok vaker in Beilen zelf te geven under leiding van twee docenten, zodaw meensen die al lang op een wachtliet staot te bedienen op een centrale plek. In het veurjaor van 2022 stiet er iene in Beilen op de planning.

7.2 Veurschoelse educatie

Binnen de veurschoelse educatie wordt veurlezen en biw beschikbaar veur maatwark deur oeze vrijwilligers. Op www.wiesneus.nl kunt de jongsten terecht veur 'speulenderwies Drents'.

7.3 Basisunderwies

U.a. via *Compenta* gaow in 2022 oes aanbod arfgoededucatie beter in het underwies landen laoten. Elke basisschoel in Drenthe kan met streektaol an het wark. Dat kan ien les weden, een lessenserie of structureel binnen het curriculum. In anloop naor het project Heksen en Blauwvarven hef het Huus van de Taol de samenwerking met o.a. het Drents Archief ezöcht um verneidend lesmateriaal veur het Drents te ontwikkeln.

Op www.wiesneus.nl is thematisch materiaal in het Drents beschikbaar. Wij warkt daor in 2022 ok an: der komt twee neie thema's en daorbij wordt het tiedschrift *Wiesneus* as bron veur ien thema gebroekt. In 2021 is dat gebeurd deur het thema *In Beweging* op de website te zetten, waarbij een digitale lesbrief en twee Nedersaksische kienderliedties een plek op de website kregen. Online en in aandere media wordt dit veur het voetlicht ebracht.

7.3.1 Veurlighting

Het is mooi dat wij schier lesmateriaal hebt, maor van groot belang is hierbij veurlighting. Der is gelukkig aal meer belangstelling veur meertaoligheid, waor de streektaol ok underdiel van is.

In 2021 is het kwartaalbericht veur het underwies vervangen deur actiever beleid op social media en körte lijnen naor het basisunderwies. Vanuut het warkveld kwam de reactie dat links wal in een interne neisbrief komt, maor dat een apart document vaak blef hangen bij een info-adres en niet bij de docenten komp. Onze streektaalfunctionaris hef daornaost zitting in het bestuur van Levende Talen Nedersaksisch, um vanuut daor ok an veurlighting en informatieveurziening te kunnen doen.

In 2022 gaow der weer op uut um veurlighting te geven. Dat gebeurt deur lezings, social media, underwiesbijenkomsten, lessen an ankommende leerkrachten op de pabo. Een mooi gegeven is daorbij de samenwerking mit NHL/Stenden, waor Drents een vaste plek in het curriculum veur de pabo hef.

7.3.2 Streektaoleducatie as underdiel van erfgoededucatie

Streektaol past prima binnen erfgoededucatie. Daorveur zuuk wij in 2022 ofstemming met *Compenta*, umdaw derveur zörge wilt dat het Drents een vaste stee kreg in het cultuurunderwies in het primair underwies.

7.3.3 Lesmateriaal

In veurgaonde jaoren is der een bult oet stro zet veur het basisonderwies. Veul van dat materiaal is ok digitaal beschikbaar, in 2020 kwam bijveurbeeld een groot diel van *Krummels* op www.wiesneus.nl. Oet de grote mappen veur under-, midden- en bovenbouw is een selectie digitaal deurzuukbaar maakt. Dat is nou leesbaar én (slim belangriek) te belustern. Ok het materiaal van *Jamero* en *Het Jaor Deur* en de lessencyclus *Echt Waar? Echt waar!* is daor terug te vinden. Wieder kwamen der weer twee neie thema's bij: *In Beweging* en *Winter*.

As underdiel van het veurlezen was der in 2021 weer een prachtig tidschrift *Wiesneus*, waarbij de schoeldeuren helaas niet lös kunden doen veur ons. Gelukkig is de *Wiesneus* wel deur de vrijwilligers rondbracht en bint er schiere veurleesfilmpjes terug te vienden op ons YouTubekanaal. De veurbereidingen van de neie *Wiesneus* bint al begun. Ok ankommen jaor is het weer een Nedersaksische oetgave: in Overiessel, Grunning en de Achterhoek wordt een eigen variant uitgeven. Net as in 2021 wordt het thema *Dreumen* ok een online thema mit een lesbrief waor lessuggesties in staot. Zo kan *Wiesneus* het hiele jaor deur gebruikt worden op schoelen.

Kört wark op schoelen

Drents as underdiel van het Nedersaksisch zul oet het oogpunt van culturele riekdom en vanoet taolig oogpunt een vaste stee binnen het onderwies hebben moeten. Helaas is het nog niet zowied. Gelukkig weet schoelen oes te vinden en kuw ze van advies veurzien waor neudig.

7.4 Veurtgezèt onderwies

7.4.1 Algemien

Benaom in de bovenbouw van het basisonderwies en binnen het leergebied Burgerschap op het veurtgezèt komp der meer interesse veur het Drèents. Wij blijft preberen um het veurtgezèt onderwies in contact te brengen met de streektaol, leerkrachten weet oes aal meer te vinden.

In 2022 komp der een pilot met een methode Drèents, die oet een Nedersaksische samenwerking tot stand komp. Naost het ontwikkelen van dit lesmateriaal blief we gastlessen anbieten.

7.4.2 Kört wark op schoelen

Schoelen die het Drèents under de andacht van kinder brengen wilt, zuw naor vermogen helpen. Net as in het basisonderwies zuw ok veur veurlichting klaorstaon waor dat kan. Körtlopende preecten past hier ok in.

7.4.3 Lesmateriaal

Der is feitelijk maor weinig materiaal veur het veurtgezet onderwijs. Vanoet de samenwerking op Nedersaksisch gebied ontstaot mooie ding, bijveurbeeld lesmateriaal veur het veurtgezet onderwijs. De collega in Grunning begun met een pilot Grunnegs, deur het umtaolen van dit materiaal komp der ankommen jaor een eerste opzet van een methode Drèents veur het veurtgezet onderwijs. Nao evaluatie kuw op die manier hapklaor materiaal maken veur het veurtgezet onderwijs.

7.5 Middelbaar onderwijs

Veur het MBO is een module streektaal ontwikkeld van drei lessen van anderhalf uur. Die kuw as gastles anbieten op het MBO. Daornaost wiw het wark van de collega oet Overiessel, die *Streektaal in de Zörg* as gastles anböd ok veur het Drents gebroeken. Josine Loeven schreef in heur rapport *Als je plat kunt praten, moet je het niet laten* al hoe belangriek het is um in u.a. de zörg de taal van de klanten te praoten.

Hier biw wal slim ofhankelijk van eenlingen en individuen die het belangriek vindt um streektaal veur het voetlicht te brengen. Maor as dat de opmaat is naor meer is dat een goed begun. Wij blijft het in elk geval preberen.

7.6 Hoger beroepsunderwies

De banden met de pabo van *NHL/Stenden Hogeschool* in Emmen bint zeker warm te numen: Het lectoraat Meertaligheid van *NHL/Stenden*, met as lector Joana Duarte, gef het meertaolig onderwijs met Drèents as underdiel een positieve drei. Intussen hef het Drèents een bescheiden, maor vaste plek in het pabocurriculum en hebt ze een eigen Drents-docent.

Sinds 2021 moew de warkzaamheden an www.wiesneus.nl uut de eigen begroting financieren. Umdaw dit prejekt slim weerdevol vindt gaow daar zeker met wieder.

8 Publiceren in het Drents en over Drenthe

Uitgeverij *Het Drentse Boek* verzorgt en ondersteunt binnen het Huus van de Taol meinsen en organisaties die te maken hebt mit het uitgeven van boeken en publicaties in Drenthe en het stimuleren van het Dreints.

In 2020 vierde *Het Drentse Boek* zien veertigste verjaordag. Wij kunt dus rustig over oonszölf zeggen dat wij roeme ervaring hebt op het gebied van uitgeven van boeken en tiedschriften.

Wij zoekt contact met aandere uitgevers, culturele instellings en verenigings as der meugelijkheden bint um meer meinsen in contact te brengen mit de Dreintse schrieverij.

8.1 Stimuleren um over en in de Dreintse taal te publiceren

Deur het uitgeven van boeken en tiedschriften in de Dreintse taal komp de geschreven taal onder het volk en dat mak zichtbaar wat der meugelijk is in het Dreints. Het kan weden dat de Dreintse taal as voertuug wordt gebruikt en de verhalen vertelt, of dat de taal op zich onderwarp is van het boek of de publicatie. Verschillende groepen wordt benaderd um in de Drenitse taal te schrieven:

- journalisten en columnisten die schriefft veur tiedschriften en publicaties (o.a. *Zinnig*)
- schrievers veur het schrieven van belletrie, literatuur, mar ok liedteksten
- leerlingen en studenten die veur heur opleiding Dreintse teksten schriefft (poëzie bijv.)
- studenten, onderzokers, die wetenschappelijk onderzoek doet naor de Dreintse taal en in die taal publiceert
- naodrukkelijk zuken naor projecten waor meugelijk een rol veur de streektaal kan weden

8.2 Publiceren van boeken in of over het Dreints, waarvan tenminste twei ok digitaal beschikbaar bint veur de e-reader

Zoas in 5.2.3 angeven, is der nauwelijks vraog naor e-boeken van het Huus. Hier hew het in een overleg met de previncie in 2019 ok over had. In coronatied (2020/2021) hew de e-boeken toch weer ies extra in de belangstelling zet. Um reden dat de boekhandels veural dicht waren en het volk veural thoes bleef. In 2021 bint de boeken *De man die Russisch preut* van Anne Doornbos en *Macbeth in Drenthe* van Jannie Boerema ok as e-boek maakt.

Veur 2022 bint in veurbereiding:

- *Mist in mij* Ria Westerhuis Gedichten

-	<i>Daniël & Ezechiël</i>	Jennie Lambers-Niers	Biebelvertaaling
-	<i>Prugelie</i>	HarmG Sijstra & Sander Aukema	Kinderboek
-	Verhaolenbundel	Leny Hamminga	Verhaolen
-	<i>Knooien in het Duuster</i>	Andries Middelbos	Brievenbusverhaolen
-	<i>Underweg</i>	Gerrit Boer & Henk Berghuis	Literair landschap Drenthe
-	<i>De Rugtas</i>	Aagje Blink	Verhaolen
-	Verhaolenbundel	Jenny Anna Linde	Verhaolen

8.3 Kwaliteitsbevörderung van Drèentse publicaties

Bij het begeleiden van schrievers wordt rekenschap holden met ervaring en ambitie en literaire kwaliteit.

- Schrievers die al meerdere publicaties op heur naam staon hebt en literaire ambities hebt kunt heur materiaal sturen naor het tiedschrift *Roet* of zij kunt een manuscript inlevern dat deur de manuscriptenwarkgroep beoordeeld wordt of het voldoende kwaliteit hef um as boek uitgeven te worden. Dizze boeken wordt in het fonds van *Het Drentse Boek* opnomen en verkocht.
- Schrievers die begunt met schrieven in de streektaol kriegt individuele coaching en kunt nao verloop van tied metdoen met de schriefwarkgroep van het *Huus van de Taol*. Heur wark kan, as het voldoende kwaliteit hef, opnomen worden in het tiedschrift *Zinnig* en in bloemlezings of samengestelde bundels enz.
- Schrievers die een manuscript uitgeven wilt dat niet goedkeurd wordt deur de manuscriptenwarkgroep, of die zölf een boek produceren wilt, kunt ondersteuning kriegen bij het maken van een boek in eigen beheer. Het belang van het *Huus van de Taol* / de streektaol is dan dat de spelling in elk geval goed is en dat er een zekere kwaliteitswaarborg is. Ok bij Nederlandstaolige uitgaves in eigen beheer, over een Drèents onderwarp, kunt de samenstellers / schrievers gebruik maken van oeze kennis van het produceren van een boek. In 2022 stiet ien eigen beheer boek op de rol: - *De geschiedenis van Zweeloo* van de lokale historische vereniging.

8.4 Het bereik van neie doelgroepen anfietern, en dan met name kinder en jongern

- Deur het veurlezen op de basisschoelen in de streektaalmaond komt kinder in anraking met de Drèentse taol.

- In 2022 wordt veur de darde keer een Drents kinderboek uitgeven (*Prugelie*) dat speciaal bedoeld is um kinder in die maand veur te lezen. Het boek is ok het bedankkedo veur alle veurlezers.
- In het tidschrift *Zinnig* is elk nummer vuld mit een pagina veur kinder.
- Veur de Dikke week van de Nedersaksische schrieverij wordt in 2022 middelbare scholen anfieterd um de jongern an taolwedstrieden met te laoten doen.

8.5 Bieden van een leegdrempelig podium an Drèentse schrievers. Begeleiding (ankommende) schrievers, promotie- en presentatieactiviteiten

Het Huus van de Taol organiseert activiteiten um zo een podium te bieden an (ankommende) Drèentse schrievers.

8.5.1 Taal an Taofel

In Dwingel en Noord-Slien wordt op twei zundaogen in 't jaor een programma anbeuden dat bestiet uut poëzie, proza, muziek en lekker eten. Veurnamelijk in de streektaal. In het seizoen 2021/2022 is *Taal an Taofel* in oktober weer opstart.

De organisatie van *Taal an Taofel* is in handen van een vrijwilligersteams van 6 personen. Het *Huus van de Taol* ondersteunt en begeleidt dizze vrijwilligers. Lös van wat organisatiekosten is *Taal an Taofel* kostendekkend.

8.5.2 Roetcafé

De redactie van het Drèents literair tidschrift *Roet* organiseert aal jaor in november het Roetcafé. Drèentse schrievers kriegt hier letterlijk een podium um uut eigen wark veur te draogen. Sinds 2021 zit het Roetcafé in de *Dikke week van de Nedersaksische schrieverij*.

8.5.3 Externe organisaties

Het *Huus* is aal jaor actief op zoek naor aovends waoras het Drèents anfieterd worden kan. Zo is der in 2020 een aovend saomen met de bibliotheek in Beilen west. Hier traden Drentse schrievers en de winnaor van het eenakterfestival *Kört&Goed* op. Ok in 2022 wiw dit doen.

De Literaire Hemel is een literaire aovend in *De Amer* in Amen. Daor perbeert het *Huus* ok Drèentse schrievers in te kriegten.

Zomerzinnen is een literair underdiel van het Festival der Aa. Ok daor is overleg over um Drèentse schrievers een podium te bieden.

De saomenwarkende Nedersaksische streektaolorganisaties hebt niet allen overleg over de *Wiesneus*, maor ok over de *Dikke week van de Nedersaksische schrieverij* in november.

8.6 Verlienen van technische (correctiewark en spellingsuniformering), organisatorische ondersteuning an Drentse schrievers

- Het wark van alle schrievers die materiaal anlevert bij het *Huus van de Taol* veur een publicatie wordt redigeerd en corrigeerd.
- Redigeren en controleren van inhoud en taal gebeurt deur de redacteur.
- Corrigeren van de spelling gebeurt deur ien van de leden van de Warkgroep Correctie die bestiet uut veer vrijwilligers.
- Dizze vrijwilligers warkt samen ok an het inventariseren van een antal onderdelen van de Drentse spelling mit as doel het veur schrievers zo makkelijk meugelk te maken de Drentse spelling te hanteren.
- Schrievers die der belangstelling veur hebt kunt mitandoen an de schriefwarkgroep van het *Huus van de Taol*. In dizze maandelijke schriefwarkgroep wordt het wark van mekaar bespreuken en kriegt de schrievers een theoretische opfrisser.
- Ien keer per jaor wordt der een schrieversavond holden waarin schrievers mekaar ontmoeten kunt.

8.7 Bieden van een platform veur schrievers van Drèentse literatuur: proza, poëzie, liedteksten, enz.

Het Huus van de Taol nemp initiatief veur activiteiten waoras Drentse schrievers bij betrökken bint of anhaken kunt. Zij kunt participeren deur het anlevern van gedichten of verhalen veur boeken, brochures of panelen bijveurbeeld. Mar ok kunt zij optreden:

- Bij literaire activiteiten bijv. *Taal an Taafel*, de *Literaire Hemel* of het *Roet-café* veurdragen en/of vertellen over heur schrieversschap.
- Bij projecten van verschillende organisaties zoas: *Drents Landschap*, *Kunst en Cultuur Drenthe*, *Drents Museum*.
- Bij culturele aovends van verenigings of organisaties zoas: *Vrouwen van Nu*, *vrijwilligersaovends*, *mantelzorgdagen*.

Deur het anbieten van cursussen en workshops kriegt schrievers gelegenheid heur vaardigheden en talenten te vergroten.

8.8 Project Luusterboek.nl

Op het moment van schrijven van dit plan biw drok gangs met *Biblionet* um te kieken ow het veur mekaar kriegt um Drèentstaolige schrieferij (gedichten, kôrte verhalen en langere

verhalen) um te zetten naor gespreuken Drèents (audio). Um op dizze manier een veul grotere doelgroep te bereiken met de prachtige producten uut de Drèentstaolige schrieverij.

9 Streeктаolmeziek

9.1 Promotie

Der wordt anholdend tied investeed in het zo goed meugelk anfiern van de streeктаolmeziek. Wij doet oes best een goed netwerk op te bouwen en te underhouden. Dat netwerk betiet oet tekst- en liedtiesschriever, muzikanten, aandere organisaties op cultureel gebied, streeктаolorganisaties, media, pebliek, enzowieder. Dat giet diels op de 'olderwetse manier', maor ok via de digitale weg. Zo hew op oeze website een mooi overzicht staon van alle Drentstaolige artiesten en vanzölf blief we die in 2022 aanvullen, wanneer der neie Drentstaolige artiesten opstaat.

Vanzölf promoot we het *Drèents Liedties Festival* van de stichting *Reur*, al hew daar zölf gien bemuienis meer met. Maor ok aandere activiteiten die der bint op het gebied van de streeктаolmeziek draag wij een warm hart toe. In de agenda op oeze website nim we Drentstaolige optredens, waar we weet van hebt, ok met in de promotie. Datzölfde gebeurt op oeze socials.

Ok in oes tidschrift *Zinnig* hew geregeld aandacht veur de streeктаolmeziek. En op de website www.wiesneus.nl kuj prachtige Drèentse kinderliedties vinden.

Wieder hef Renate sinds 2021 een meziekrubriek bij ZO!34, waarbij ze um de week een Drèentstaolig nummer besprek met prissentator Kylian van Luijt, waornao het nummer vanzölf ok dreid wordt.

9.2 Adviesfunctie

Organisaties en individuen klopt ok op meziekgebied geregeld um advies an bij het *Huus van de Taol*. Vanzölf viw dat mooi; het heurt bij oeze belangriekste taak. As wij met raod en daod bijstaon kunt, doew dat naor beste vermogen. As het giet um advies bij het samenstellen van een meziekaovend, keuze van artiesten, spellingcontrole, taoladvies e.d. bin wij prima in staat um de adviesfunctie oet te voeren. Binnen 48 uur handel wij de vraag of.

As der echt muziekinholdelijke raod vraogd wordt, kun wij niet aans as deurverwiezen naor aandere deskundigen, bijv. de lu van de mezielwarkgroep. Met het wegvallen van de functie van mezielwarker heb wij dit specialisme niet meer in hoed. Ok in dit geval kreg de vraagsteller binnen 48 uur bericht.

9.3 Bibliotheekfunctie

As der neie muzyk beskikbaar is wordt die deur oeze vrijwilliger opnummen in de algemiene bibliotheek van het Huus van de Taol. In 2022 wiw kieken hoe we daar op een aandere manier met umgaon kunt, zodat Drentstaolige muzyk goed zichtbaar wordt binnen de aktiviteiten van het Huus van de Taol.

9.4 Mezielkwerkgroep

Sinds een jaor of wat hew een mezielkwerkgroep, die as doel hef um de Drèentstaolige mezielk nog meer veur het voetlicht te brengen.

In 2020 bint daar de *Stoplochtsessies* oetroid, waarbij het de bedoeling was um neie, kòrte Drèentse liedties van bekende en onbekende muzikanten te kriegen. En RTV Drenthe har al garantie veur oetzending geven. Deur Corona is het oes spietig genog niet lukt um dit ok oet te voeren in 2020. We hoopt nou daw in 2022 dit weer oppakken kunt en asnog oetvoeren. In de tussentied hew in de eerste helft van 2021 een digitale liedtiesschriefkursus deur Martijje geven laoten.

10 Onderzoek

In 2020 is het warkwoordenproject ofrond. Vrijwilligers oet de projectgroep hebt bij verschillende Drentspraoters de warkwoorden ofvraagd. Risseltaot van al die inspanningen is een digitale publicatie van umdebij 175 warkwoorden in zeuven varianten van het Drents. Dit is gien vaststaond document, de bedoeling van het warkwoordendocument was dat dit een levendig document zul wezen. In 2021 bleek dat ok: verschillende schrievers waren der slim wies mit, ok kwamen der anvullingen op het wark wat al klaor was, waordeur dit document gruit. Ok de deurzuukbaarheid is nog niet optimaal, mar in 2022 hoop wij dat ok te verbeteren.

Um de riekdom van het Drents te bewaren en deur te geven an jongere generaties stiet het project *Heksen en Blauwvarven* op de planning. Dit project bestiet oet het 'vangen' van bijna vergeten Drentse idioom. Dat is slim belangriek, umdat daormet variantspecifieke woordenschat en idioom bewaard en ontsleuten wordt veur jongere generaties. Wij hoopt in de loop van 2022 hier een begun met te maken. De projectleider van dit project is Marga Schokker, ok warkzaam as educatiemetwarker bij het Drents Archief. Nao overleg met de provincie hew besleuten in 2022 wat veurwark te doen en in 2023 te starten en der een educatief spel met te maken, een naoslagwark en een culturele component toe te voegen.

Het aantal digitaalkaorten (<https://www.huusvandetaol.nl/waw-doet/taol/digitaalkaort/>) blef gruien. Der staot nou 340 woorden in al heur variaties op, in 2022 zuw daor weer twintig neie woorden an toevoegen.

Vanoet het Nedersaksisch verband wiw in 2022 onderzuken wat de meugelkheden bint um een mandielige onderzuukstak te hebben, zodat de onderzuken brieder opzet worden kunt en het hiele Nedersaksische gebied metandoen kan.

Deur het project *Streektaolverdieping* komt er in 2022 ok ruimte um vanoet het streektaolfunctionarisschap meer onderzuuk te doen naor het Drèents.

11 Tot slot

An dit warkplan kuj wal zien daw bij het *Huus van de Taol* een grote ambitie hebt um met mekaar het Drèents nog beter op de kaart te zetten. En daw daorveur een bult activiteiten oet stro zetten gaot in 2022.